

diiaty-zakon-pro-e-rezydentstvo-shcho-dozvolyt-inozemtsiam-vesty-biznes-ta-splachuvatyu-podatky-onlain

11. Є-робота. URL: <https://erobota.diia.gov.ua/>

12. Мікрогрант «Власна справа». URL: <https://www.dcz.gov.ua/storinka/mikrogrant-vlasna-sprava>

13. Військові ОВДП. URL: https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572

Трибусовська Наталія Ігорівна,

здобувачка вищої освіти факультету управління та економіки;

науковий керівник:

Піхняк Тетяна Андріївна,

кандидат економічних наук, доцентка, доцентка кафедри

менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій;

Хмельницький університет управління та права ім. Леоніда Юзькова

ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ВИНИКНЕННЯ І СУТНОСТІ ГРОШЕЙ

Гроші – це особливий товар, що виконує роль загального еквівалента, є посередником в обміні товарів і виражає економічні відносини між людьми з приводу виробництва та обміну [1, с. 154]. Гроші мають тисячолітню історію і у різних формах супроводжують людство протягом всього його розвитку. Наразі існує багато різних поглядів щодо походження грошей, що свідчить про певну загадковість і складність цієї економічної категорії. Протягом століть її еволюції думки щодо концепції виникнення та сутності грошей змінювались, і навіть у наш час, продовжують переосмислюватись; незважаючи на велику кількість досліджень, вчені так і не можуть дійти згоди стосовно цього питання. Економічна сутність, виникнення та розвиток грошей взаємопов'язані та закономірні.

Зародження грошей відносять до періоду кам'яного віку. Основною причиною, що призвела до виникнення перших «грошей», був розвиток торгівлі. Однак, в той час поширеним був примітивний обмін, не існувало єдиного мірила матеріальних і духовних благ. Згодом стали виділятися деякі товари, що були більш бажані, на їхній основі судили про вартість інших. Згодом вже виник такий еквівалент, як метал і через певний час гроші набули більш звичного для нас вигляду [2]. Гроші - важливий і складний елемент ринкової економіки, тому, аби зрозуміти їхню сутність, потрібно всебічно осмислити причини їх виникнення та особливості розвитку. Існують дві основні теоретичні концепції виникнення грошей: раціоналістична й еволюційна (табл.1).

Таблиця 1.

Основні концепції виникнення грошей

Історичні віхи	Назва концепції	
	Раціоналістична концепція	Еволюційна концепція
Основні положення концепції	<p>Пояснює, що виникнення грошей було результатом раціональної угоди, у зв'язку з необхідністю створення спеціального інструменту для сфери товарного обігу та покращення ефективності його функціонування. Тобто, конкретна грошова форма виникає тоді, коли усвідомлюється її затребуваність та організаційно забезпечується використання у господарському обороті. Концепція заперечує стихійне походження грошей.</p>	<p>Зазначає, що гроші виникли не як наслідок волевиявлення людей, а стали результатом тривалого розвитку обміну і виділення товару, який виконує роль грошей. Наголошує на об'єктивному характері їх виникнення. Той чи інший товар стає грошима тільки у межах певної суспільної форми товарного виробництва й обігу. Базуючись на цьому, гроші є ефективним інструментом контролю за рухом товарів. Представники концепції акцентують увагу на товарній природі грошей, стихійному виділенні їх із загальної маси товарів, віддають їм особливе місце в економіці.</p> <p>Етапи виникнення грошей:</p>
Історія виникнення, представники	<p>Вперше була висунута Аристотелем у «Нікомаховій етиці». Певне законодавче відображення ця концепція знайшла в античному і середньовічному суспільствах. Наприклад, римське право зафіксувало, що імператор має повноваження декретувати вартість грошей. Вона широко панувала до кінця XVIII ст. Різновидом цієї концепції є державна теорія грошей німецького економіста Г. Кнаппа. На думку вченого, створені державою гроші, є умовними знаками, наділеними уповноваженими органами певною платіжною силою. Раціоналістична концепція також застосовувалась англійським економістом Л. Харрісом у його "Грошовій теорії".</p>	<p>Багато мислителів Стародавньої Греції досліджували природу грошей, їх роль в організації виробництва. Серед них варто назвати визначного філософа Ксенофонта. Всебічно еволюційна концепція була обґрунтована в працях К. Маркса та його послідовників. Науковий аналіз походження та природи грошей, який зробили класики політичної економії, довів безпідставність раціоналістичної концепції. Оскільки гроші (у своїх простих проявах) виникли на ранніх етапах розвитку суспільства, коли ні взаємна домовленість, ні державна влада не могли відіграти істотної ролі у організації економічних відносин.</p>
Прихильники концепції	<p>Аристотель, С.Л.Брю, К.Р. Макконелл, Дж.Кейнс, Дж.Геллбрейт, Л.Харрісон, Г.Кнапп, П.Самуельсон та ін.</p>	<p>Ксенофон, К.Маркс, К.Мергер, С.Маслов, Д.Рікардо, А.Сміт та ін.</p>
Сучасний стан, актуальність	<p>Такий підхід до походження грошей присутній у поглядах багатьох західних економістів сучасності.</p>	<p>Концепція набула поширення і в сучасній економічній західній літературі.</p>

Джерело: [2].

Щодо питання визначення сутності грошей, існує багато теоретичних концепцій, найвідомішими з яких є: металева, номіналістична та кількісна (рис.1). Витоки певних сучасних концепцій грошей (особливо монетаристської) якраз починаються в підходах, які зародилися у минулому.

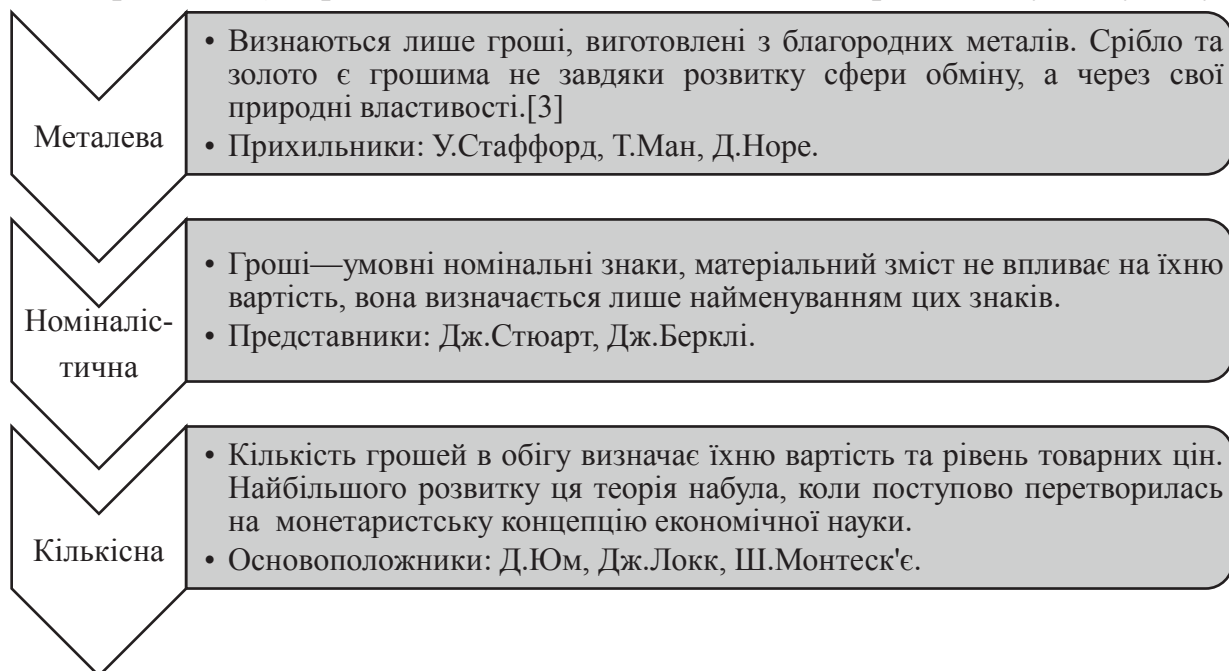

Рис. 1. Найпоширеніші теоретичні концепції сутності грошей
Джерело: [1, с. 156].

Також, варто зазначити, що в наші дні, деякі західні економісти визначають сутність грошей, зважаючи на їхні функції. Ці вчені вважають, що грошима може бути все визначене людьми за гроші... (Прихильники концепції: К.Р. Макконнелл і С.Л. Брю, Дж. Хікс, С. Фішер, Р. Барр та ін.). Представники іншого підходу трактування сутності грошей (М. Фрідман, А. Шварц та ін.) фактично розглядають їх лише як зручний спосіб організації статистичних спостережень.

Отже, учені неоднаково пояснюють процес виникнення та сутність такого важливого елементу ринкової економіки як грошей. Протягом століть було сформовано ряд теоретичних підходів щодо пояснення цих питань. Одні дослідники вважають, що гроші виникли стихійно у процесі розвитку товарного обміну (еволюційна концепція). Інші переконані, що люди дійшли взаємної згоди щодо запровадження грошей (раціоналістична концепція). Також є багато поглядів і щодо сутності цієї економічної категорії, подальше її вивчення проводять дослідники і в наш час.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія. Київ: «Знання», 2007. 719 с.
2. Сутність і функції грошей. URL: https://shatohina-vi.at.ua/lekciigrohi/tema_1_sutnist_i_funkciji_groshej.pdf.

3. Теорія грошей. URL:[https://uk.wikipedia.org/wiki /%D0%A2 %D0% B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%B9](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%B9)

Трунько Вікторія Сергіївна,
здобувачка вищої освіти рівня «бакалавр» 2 курсу,
факультету фінансів і банківської справи;
науковий керівник:
Кир'язова Т.О.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів;
Одеський національний економічний університет

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Забезпечення стабільного функціонування фінансової системи України в сучасний період набуває особливого значення і виступає важливою передумовою економічного розвитку та зростання соціального благополуччя. Фінансова система виступає як головний каталізатор економічної стабільності. Якщо вона функціонує нестабільно, це може викликати фінансову кризу і зниження життєвого рівня населення. Крім того, нестабільність фінансової системи може погіршити довіру громадськості до фінансових установ і влади загалом.

Стан фінансової системи країни можна аналізувати через призму реалізації фінансової політики. Реалізація фінансової політики держави здійснюється у вигляді комплексу заходів, що здійснюються державою в межах наданих їй функцій та повноважень у сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання та фінансових інституцій, громадян і безпосередньо держави з метою вирішення певних завдань і досягнення поставлених цілей [7].

Проаналізуємо основні макроекономічні показники на прикладі ВВП на душу населення, індексу споживчих цін (ІСЦ) і державного боргу, щоб визначити зміни в умовах проведення фінансової політики (рисунки 1,2 і 3).

Рис. 1. Номінальний ВВП України з 2018 по 2022 рр. з розрахунку на одну особу населення

Джерело: складено автором за даними [1].